

RAPORT

Monitorizarea proiectelor de dezvoltare a satului Sireți cu participarea cetățenilor și a altor părți interesate: Premise pentru implementarea mecanismului de bugetare participativă

Autor: ALDA Moldova

Notă de limitare a responsabilității

Acest Raport a fost produs cu suportul financiar al Uniunii Europene și Fundației „Friedrich Ebert” (FES). Conținutul acestuia reprezintă responsabilitatea exclusivă a proiectului „Societatea Civilă pentru Integrare Europeană”, finanțat de Uniunea Europeană și cofinanțat de Fundația „Friedrich Ebert”. Conținutul raportului aparține ALDA în calitate de autor, și nu reflectă în mod neapărat viziunea Uniunii Europene și Fundației „Friedrich Ebert” (FES). Responsabilitatea exclusivă pentru concluziile și informațiile incluse în acest raport o poartă ALDA.

CUPRINS

1. Introducere	4
1.1. Aspecte metodologice	5
1.2. Descrierea localității	5
2. Proiectele de dezvoltare ale satului Sireți cu participarea cetățenilor și a părților interesate pe perioada anilor 2021-2022	6
2.1. Bugetul Primăriei Sireți în anul 2021	8
2.2. Proiectele de dezvoltare ale satului Sireți cu participarea cetățenilor și a părților interesate în anul 2021	8
2.3. Bugetul primăriei s. Sireți în anul 2022	10
2.4. Proiectele de dezvoltare ale satului Sireți cu participarea cetățenilor și a părților interesate în anul 2022	11
3. Proiecte de dezvoltare a satului Sireți cu participarea cetățenilor și a părților interesate în anul 2023	13
3.1. Bugetul satului Sireți pentru 6 luni ale anului 2023	13
3.2. Proiectele de dezvoltare a satului Sireți cu participarea cetățenilor și a părților interesate în anul 2023	14
4. Premise de realizare a mecanismului de bugetare participativă în anii 2024-2026	16
5. Concluzii și recomandări	17

1. Introducere

ALDA este o alianță globală a autorităților locale și actorilor societății, care lucrează împreună cu o abordare participativă pentru comunități reziliente, incluzive și durabile. ALDA este un promotor activ și important în domeniul democrației locale, al cetățeniei active și al cooperării dintre autoritățile locale și societatea civilă. Subsidiara ALDA Moldova activează în Moldova din anul 2017 și reprezintă oficiul regional pentru Europa de Est.

Raportul de monitorizare bugetară „Monitorizarea proiectelor de dezvoltare a infrastructurii satului Sireți cu participarea cetățenilor și a părților interesate” este elaborat de „ALDA” Moldova în contextul proiectului de grant „OSC reziliente + Bugetare Responsabilă = Implementare accelerată a Acordului de Asociere”, generic denumit „Societatea Civilă pentru Integrarea Europeană”, finanțat de Uniunea Europeană și co-finanțat de Fundația „Friedrich Ebert”, coordonat de Centrul Analitic Independent Expert-Grup, în calitate de partener principal, în consorțiu cu Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE), AO Institutum Virtutes Civilis (IVC) și Fundația „Friedrich Ebert”.

ALDA Moldova adresează mulțumiri Primăriei satului Sireți pentru colaborarea sa în furnizarea datelor administrative și a documentației necesare, precum și pentru angajamentul său activ în procesul de validare a raportului pentru a îmbunătăți acuratețea faptică a tuturor informațiilor utilizate.

Scopul principal al Raportului este de a evalua și monitoriza implementarea proiectelor de dezvoltare ale satului Sireți cu participarea cetățenilor și a părților interesate în perioada 2021-2023. Raportul oferă o imagine comprehensivă a modului în care resursele bugetare au fost alocate în conformitate cu proiectele planificate și implementate, precum și informații pentru evaluarea eficienței și eficacității colaborării între APL, cetățeni și alte părți interesate. În același timp, Raportul scoate în evidență necesitatea aplicării unui cadru organizat pentru dezvoltarea comunității prin implicarea mai multor părți interesate. În acest sens, autorii pledează pentru aplicarea metodologiei de bugetare participativă în procesul de luare a deciziilor privind alocarea resurselor bugetare și dezvoltarea proiectelor în cadrul satului Sireți, care, actualmente, nu se implementează, deși există și un Regulament în acest sens.

Bugetarea participativă implică actorii interesați ai comunității, crește transparența și participarea cetățenilor în procesul bugetar, totodată, facilitează dialogul social și creșterea eficienței utilizării fondurilor publice. Cultivarea responsabilității sociale și a guvernării participative în rândul cetățenilor pentru îmbunătățirea condițiilor de trai este esențială pentru succesul și sustenabilitatea proiectelor locale. În primul rând, cetățenii reprezintă o sursă valoroasă de resurse, idei și cunoștințe locale, care contribuie la identificarea necesităților localității, propunerea inițiativelor sociale și participarea la implementarea unor proiecte care să răspundă ținut la dezvoltarea comunității. Prin urmare, parteneriatul între administrația locală și comunitate stimulează coeziunea socială și încrederea în autoritățile locale, fiind un fundament pentru succesul și durabilitatea calității vieții.

Raportul evidențiază efortul autorităților locale de atragere a fondurilor pentru dezvoltarea comunității și mobilizarea cetățenilor în rezolvarea problemelor comunitare. În același timp, au fost identificate lacunele în procesul de realizare a proiectelor de dezvoltare în comunitate cu elaborarea recomandărilor axate pe promovarea guvernării participative și atingerea obiectivelor de dezvoltare.

Obiectivele Raportului:

- O1. Evaluarea progresului proiectelor de dezvoltare ale satului Sireți cu participarea cetățenilor și a părților interesate pe perioada anilor 2021-2023;
- O2. Analiza impactului proiectelor asupra comunității locale din satul Sireți, cu un accent special pe modul în care bugetele alocate au influențat dezvoltarea locală;
- O3. Dezvoltarea unui set de recomandări pentru îmbunătățirea implementării proiectelor de dezvoltare a infrastructurii satului Sireți prin mecanismul de bugetare participativă.

1.1 Aspecte metodologice

Pentru elaborarea acestui Raport, s-a utilizat metoda cantitativă și calitativă de colectare a datelor. Metoda cantitativă a presupus utilizarea mai multor instrumente, precum demersuri adresate autorităților publice locale pentru obținerea de informații referitoare la bugetul APL, inclusiv informații cu privire la cheltuielile alocate proiectelor de infrastructură, cu accent pe participarea cetățenilor și a altor părți interesate pentru anii 2021-2022 și primele 6 luni ale anului 2023. Au fost consultate mai multe legi, hotărâri, regulamente și dispoziții, precum Strategia de Dezvoltare Comunitară a satului Sireți pentru anii 2021-2026, precum și regulamentele și politicile locale ale Consiliului Local Sireți ([Satul Sireți | Pagina oficială a Primăriei Sireți](#), pagina de [Facebook](#)). Au fost consultate portaluri web ale Registrului de Stat al Actelor Locale ([Registrul de Stat al Actelor Locale \(gov.md\)](#)). O atenție sporită s-a acordat și asupra cercetării surselor de cheltuieli ale Consiliului Local Sireți destinate proiectelor de infrastructură, cu accent pe participarea cetățenilor și a altor părți interesate.

Totodată, s-a consultat Registrul de stat al actelor juridice al Republicii Moldova (www.legis.md) pentru a obține informații legislative relevante. În procesul de elaborare a Raportului, s-au analizat deciziile Consiliului Local Sireți și s-au luat în considerare prognozele elaborate de decidenții politici locali. Raportul a inclus și principalele constatări privind gradul de implicare a cetățenilor în rezolvarea problemelor comunitare, precum și eficiența și eficacitatea utilizării resurselor financiare destinate implementării proiectelor de infrastructură cu participarea financiară a mai multor părți interesate.

De asemenea, s-a aplicat o altă metodologie pentru analiza bugetului local, concentrându-se asupra indicatorilor-cheie care se referă la finanțare și organizare. Acești indicatori-cheie au inclus veniturile totale ale bugetului local, veniturile proprii ca procent din totalul veniturilor bugetare, transferurile primite între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul doi, contribuția financiară a cetățenilor și a altor organizații internaționale, precum și cheltuielile bugetare.

1.2. Descrierea localității

Sireți este o localitate din componența raionului Strășeni, situată în zona de centru a Republicii Moldova, în apropierea căii ferate și a magistralei auto de interes republican R-1 și a magistralei auto de interes internațional M-21 și M4, care oferă o legătură comodă și accesibilă cu localitățile raionului și republicii.

Guvernanța localității este asigurată de organul legislativ și cel executiv, de o echipă lărgită în anul 2022 cu doi vice-primari și trei specialiști pentru atragerea investițiilor. În ultimii patru ani, APL a dezvoltat parteneriate cu mai multe primării de peste hotarele țării, este membru a asociațiilor de profil și a reușit să atragă numeroase investiții în localitate. De asemenea, politicile publice adoptate, asigură dezvoltarea strategică a localității:

- [Strategia de Dezvoltare Comunitară a satului Sireți pentru anii 2021-2026](#)
- [Planul de Acțiune privind Energia Durabilă și Climă SECAP al satul Sireți raionul Strășeni](#)
- [Planul de Dezvoltare Economică Locală](#)
- [Plan de gestionare a patrimoniului public APL SIREȚI \(2021 – 2024\)](#)
- [Plan urbanistic general satul Sireți](#)
- [Grupul de acțiune locală „Bazinul lacului Ghidighici”-planul strategic de acțiuni 2019 – 2023](#)
- [Strategia de Dezvoltare Integrată a Raionului Strășeni, 2021-2025](#)

Suprafața satului Sireți | este de 2728,9 ha, iar mărimea fondului funciar constituie 1790,4 ha, dintre care: teren arabil - 908 ha, livezi - 230 ha, vii - 381 ha, alte categorii – 25,7 ha, pășuni - 58,19 ha, fondul acvatic- 4 ha, pârlăoagă - 183,11 ha. Satul dispune de 7 iazuri cu o suprafață totală de 8,07 ha, 5 fântâni arteziene și 153 fântâni de mină. Iazurile sunt utilizate pentru creșterea peștelui și agrement. Teritoriul satului Sireți după forma de proprietate se clasifică astfel: terenuri proprietate publică a statului – 517,1 ha; terenuri proprietate publică a UAT – 231,6 ha; terenuri proprietate privată – 1980,2 ha. Sectorul privat deține cea mai mare pondere a terenurilor – 73% din suprafața totală a terenurilor, proprietatea statului constituie - 19%, proprietate publică a UAT- 8%.

Populație | Populația satului constituia circa 6500 locuitori în circa 1800 de gospodării, din care populația cu vârstă aptă de muncă reprezenta circa 65%. În perioada anilor 2010 - 2020 indicii de formare a numărului populației în localitate au avut o tendință pozitivă (de la 5585 în anul 2010, la 6200 în 2020), sau o creștere de 11%. Raportul după gen a populației localității „respectă” tendința pe țară: 49% bărbați la 51% femei.

Aspecte ocupaționale | În perioada analizată predomină populația aptă de muncă, care constituie cca 3956 persoane din numărul total de locuitori, însă doar 24% sunt angajați și lucrează pe teritoriul satului, preponderent în domeniul agriculturii.

Activitatea economică | Economia satului Sireți este caracterizată printr-o structură economică diversificată. Este localitatea rurală cu una din cele mai dezvoltate economii locale din raionul Strășeni și cu spectrul cel mai diversificat de servicii prestate populației și agenților economici, apropiindu-se de standardele orașelor mici din Republica Moldova.

În conformitate cu datele Agenției Servicii Publice, în prezent pe teritoriul satului sunt înregistrate 174 întreprinderi, dintre care activitate economică au doar 90 unități. Anual se atestă înființarea a 5-6 companii noi, în special, în următoarele sectoare: servicii, comerț și agricultură.

Principalul domeniu de activitate economică în localitate este agricultura, care angajează un număr mare din populația satului și este reprezentată de 3 întreprinderi agricole mari, ce dețin și prelucrează terenuri cu suprafețe mai mari de 10 ha, cu suprafața totală de 209 ha. De menționat că restul fondului funciar - circa 1017 ha sunt prelucrate parțial de către gospodăriile țărănești (circa 182 GȚ înregistrate la primărie). Se atestă o creștere a sectorului pomicol și apicol. Sectorul secundar al comunei este reprezentat de întreprinderi din industria alimentară și a băuturilor. În comună există 3 puncte de prelucrare a producției agricole. Sectorul terțiar este reprezentat de întreprinderi din domeniul comerțului și cel al serviciilor. Turismul are un potențial enorm pentru localitate, deocamdată slab valorificat, având 7 iazuri, peste 100 ha de păduri, 3 biserici ortodoxe finisate și două în construcție.

2. Proiectele de dezvoltare ale satului Sireți cu participarea cetățenilor și a părților interesate pe perioada anilor 2021-2022

Cooperarea între APL și cetățenii din localitatea Sireți are un istoric pozitiv și ascendent. Localnicii sunt organizați în mai multe asociații și grupuri de inițiativă, ceea ce denotă un grad înalt de responsabilitate

socială și activism civic în localitate. Participarea voluntară și contribuția financiară a cetățenilor la proiectele de dezvoltare a localității, a fost cultivată și susținută de Primărie din anul 2019. Totodată, înregistrarea AO Asociația de Băștinași „Sirețenii de Pretutindeni” în anul 2019, a constituit un pas important în consolidarea societății civile din localitate și a diasporei, formând un cadru organizat și facil de reprezentare a cetățenilor și colaborare cu autoritățile locale, centrale, dar și cu organizații internaționale.

Procesul de implicare a locuitorilor s-a desfășurat printr-o metodă aparent simplă și accesibilă. Informarea a avut loc prin intermediul ședințelor de prezentare, desfășurate în diverse zone ale comunității, unde cetățenilor li se aducea la cunoștință despre proiectele în curs, și erau încurajați să contribuie financiar pentru implementarea acestora. În cadrul acestor întâlniri, se desemnau persoane responsabile de colectarea fondurilor, iar cetățenii contribuiau financiar, prin semnarea documentelor corespunzătoare. Suma colectată era ulterior transmisă la primărie pentru a fi depusă pe cont, sau direcționată către agentul economic selectat pentru anumite servicii.

Cu toate acestea, analiza paginii web a Primăriei Sireți [Satul Sireți | Pagina oficială a Primăriei Sireți](#), a evidențiat că plasarea informației referitoare la organizarea consultărilor publice privind aceste proiecte sau inițiative se realizează parțial, ceea ce compromite transparența procesului și contravine reglementărilor enunțate în Legea nr. 982 din 11-05-2000 privind accesul la informație¹, Legea nr. 436 din 28-12-2006 privind administrația publică locală² și Legea nr. 239 din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional³. Totuși, informarea locuitorilor și apelurile la consultări are loc mai frecvent pe rețelele de socializare, pagina de [Facebook](#) a localității și grupul Viber, aceste canale de comunicare fiind mai accesibile și pe larg utilizate de cetățeni:

- [Anunț despre organizarea consultărilor publice de cartier referitor la problema fântânii ardeziene din sectorul La Lac \(10.07.2022, 29.07.2022\);](#)
- [Anunț despre organizarea consultărilor publice de cartier referitor la drumuri și căi de acces \(29.07.2022\);](#)
- [Anunț despre organizarea unui eveniment despre Lansarea oficială a proiectului – Extinderea sistemului de canalizare în satul Sireți, Prezentarea proiectului câștigat la Programul de Stat „Satul European”. \(17.08.2022\);](#)
- [Consultări cu locuitorii din sectorul Bahna cu referire la dezvoltarea sectorului: despre sistemul de canalizare, construcția drumurilor, iluminat public, canalizare pluvială \(04.09.2022\)](#)
- [Invitație la ședința online cu diaspora pentru a discuta Proiectele curente \(29.01.2023\)](#)
- [Informare despre extinderea sistemului de canalizare și colectarea contribuțiilor cetățenilor](#)
- [Adunarea de fonduri pentru amenajarea parcului din localitate \(Programul 3+1\) \(25.06.2023\)](#)

În pofida rezultatelor notabile de dezvoltare ale localității, obținute prin intermediul colectării de fonduri organizate de locuitori, această metodă nu reprezintă în totalitate un mecanism adecvat pentru asigurarea bunei guvernări, a transparenței și eficienței participării cetățenilor la bugetul local.

Prezentul raport va analiza bugetul satului Sireți prin prisma participării locuitorilor și a părților interesate în vederea implementării proiectelor de infrastructură și va evalua implementarea a 9 proiecte cu contribuția financiară a localnicilor pe parcursul anilor 2021-2023.

¹ Legea nr. 982 din 11-05-2000 privind accesul la informație, disponibilă online [LP982/2000 \(legis.md\)](#)

² Legea nr. 436 din 28-12-2006 privind administrația publică locală, Disponibilă online [LP436/2006 \(legis.md\)](#)

³ Legea nr. 239 din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional, Disponibilă online [lex.justice.md/md/329849/](#)

2.1 Bugetul Primăriei Sireți în anul 2021

În anul 2021 partea de venituri a APL Sireți a constituit transferurile cu destinație specială de la bugetul de stat și mijloacelor bugetare colectate, precum: impozitul pe venit, alte tipuri de impozite și taxe, donații. O contribuție semnificativă la buget, au avut și granturile primite de la organizații internaționale pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe pentru bugetele locale de nivel 1.

Tabel 1. Bugetul Primăriei Sireți pentru anul 2021, (mii lei)

Nr d/o	Denumirea	Aprobat	Precizat	Executat	Divieri executat suma	%
1	VENITURI	10535,5	18429,0	19440, 3	1011,3	105,5
	Inclusiv venituri proprii	2734,0	3614,2	2869,2	-745,0	79,4
	Donații voluntare a cetățenilor	80,0	1240,0	669,0	- 571	54,0
	Granturi	-	1600,0	4912,2	3312,2	307,0
	Transferuri de la bugetul de stat	7721, 5	11974,8	10989,9	-984,9	91,7
2	CHELTUIELI	10535, 5	18614,9	14498,4	- 4116,5	77,9

Sursa: Decizia Consiliului Local s. Sireți nr. 2/3 din 29 martie 2022 privind executarea bugetului pentru anul 2021

Veniturile precizate pentru anul 2021 au fost de 18429,0 mii lei fiind majorate cu circa 8000,0 mii lei, sau cu 75% față de planul aprobat. Cu toate acestea, pe parcursul anului, s-a constatat că suma executată a depășit semnificativ partea veniturilor, ajungând la 19 440, 3 mii lei. Această divergență semnificativă de 1 011, 3 mii lei reprezintă o creștere cu 5,5% a veniturilor față de ceea ce a fost prevăzut.

În ceea ce privește ponderea donațiilor voluntare a cetățenilor la planul precizat, aceasta a constituit 6,7%, însă, de facto, volumul executat a fost doar de 3,4%. Astfel, din planul precizat de 1240,0 mii lei, au rămas neexecutate alocațiile în sumă de 571,0 mii lei.

Suma precizată pentru cheltuieli în 2021 s-a ridicat la 18 614, 9 mii lei sau cu 8079,4 mii lei mai mult decât suma aprobată, ceea ce constituie 76,7%. De facto, executarea cheltuielilor a constituit 14 498,4 mii lei sau cu 4116,5 mii lei mai puțin decât planul precizat. Mai mult ca atât, executarea cheltuielilor au constituit 77,9%, astfel fiind necesară o abordare mai justificată și argumentată la toate etapele a procesului bugetar.

2.2. Proiectele de dezvoltare ale satului Sireți cu participarea cetățenilor și a părților interesate în anul 2021

Implicarea voluntară a cetățenilor în realizarea proiectelor de dezvoltare a localității a contribuit la rezolvarea problemelor comunitare în anul 2021. Organizarea cetățenilor pentru contribuții financiare a fost posibilă grație apelului autorităților și desemnării unui lider local, care a fost responsabil de colectarea banilor și vărsarea acestora în contul Primăriei sau transferul către agenții economici selectați, pentru anumite lucrări sau materiale și echipamente.

În anul 2021, Primăria a alocat o sumă de **120,0 mii lei** din bugetul local pentru dezvoltarea proiectelor de infrastructură, nemijlocit cu participarea cetățenilor și a altor părți interesate. Această decizie a reprezentat un angajament clar pentru promovarea participării cetățenilor în procesul decizional, dar și implicarea lor în acest proces, contribuind cu resurse financiare în valoare de **175,1 mii lei**. Această contribuție a facilitat extinderea resurselor disponibile pentru implementarea proiectelor propuse. Resurse financiare identificate din proiecte și granturi au reprezentat suma de **60,0 mii lei**. În plus, pentru a completa resursele necesare pentru program, Primăria a primit transferuri de la bugetul de stat în valoare de **270,0 mii lei**. Aceste

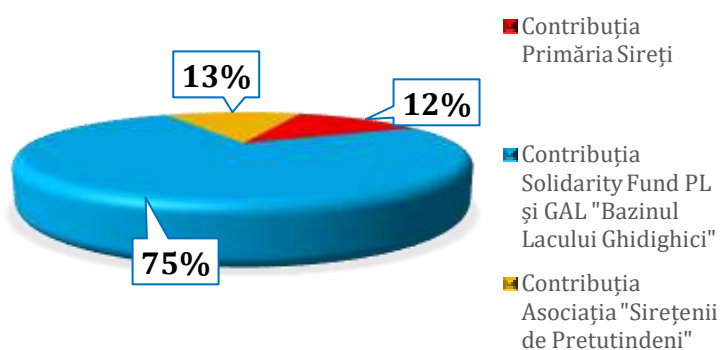
transferuri au avut un impact semnificativ asupra capacității de finanțare a proiectelor comunitare și au permis implementarea unui număr mai mare de inițiative benefice pentru locuitorii satului.

Proiecte implementate:

Proiectul de revitalizare a parcului „Izvorul Nichifor Țopa” din satul Sireți, implementat în perioada 2020-2021, a reprezentat o inițiativă a localnicilor, cu scopul de a îmbunătăți condițiile de agrement și aspectul localității.

Cu un buget total de **80,5 mii lei**, proiectul a fost finanțat în mare parte de Solidarity Fund PL și GAL „Bazinul Lacului Ghidighici”, care au alocat **60,0 mii lei**, suma de **10,0 mii lei** a fost alocată de Primăria Sireți. De asemenea, Asociația „Siretenii de Pretutindeni”, formată din membri ai diasporei și băștinași locali, a susținut proiectul cu suma de **10,5 mii lei**. Această colaborare activă între autoritățile locale și diasporă a evidențiat importanța implicării comunitare în revitalizarea unor spații semnificative pentru viața locală.

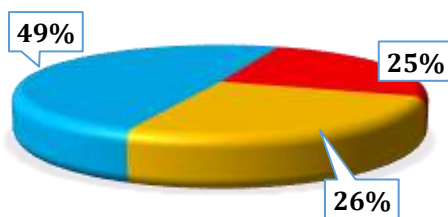
Proiectul de revitalizare a parcului "Izvorul Nichifor Țopa" din satul Sireți

Proiectul intitulat „**Stil de viață activă și echilibrată pentru Clubul Seniorilor din Sireți**” inițiat de Asociația de Băștinași „Siretenii de pretutindeni”, a fost conceput pentru a sprijini activitățile recreative și de sănătate

Proiectul "Stil de viață activă și echilibrată pentru Clubul Seniorilor din Sireți"

- Contribuția Primăria Sireți
- Contribuția cetățenilor
- Contribuția Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale

pentru seniorii din Sireți. Scopul acestui proiect a fost de a încuraja un stil de viață activ și sănătos pentru membrii Clubului Seniorilor, contribuind astfel la îmbunătățirea calității vieții acestei categorii de populație. Cu un buget total de **40,6 mii lei**, proiectul a beneficiat de contribuții din mai multe surse. Primăria Sireți a contribuit cu **10,0 mii lei**, manifestându-și susținerea pentru inițiativele comunității locale. De

asemenea, băștinașii s-au implicat activ în proiect și au contribuit cu o sumă de **10,6 mii lei**.

Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a acordat o subvenție de **20,0 mii lei**, subliniind importanța promovării sănătății și a stilului de viață activ în rândul seniorilor.

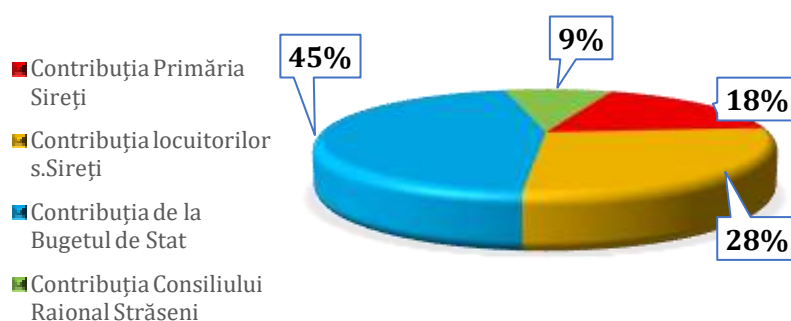
Acest proiect a demonstrat grija și implicarea comunității față de bunăstarea seniorilor și a contribuit cu resurse necesare pentru a sprijini activități recreative și sportive pentru aceștia. Prin promovarea unui stil de viață activ și echilibrat, acest proiect a avut un impact pozitiv asupra sănătății și calității vieții membrilor Clubului Seniorilor din Sireți.

Amenajare și dotare a terenurilor de joacă la grădinițele de copii

Asociația de Băștinași din satul Sireți a făcut un pas important în sprijinirea dezvoltării copiilor din comunitate, prin proiectul de amenajare și dotare a terenurilor de joacă la grădinițele de copii. Scopul acestui proiect a fost să creeze medii de joacă sigure și atractive pentru cei mici, contribuind astfel la dezvoltarea lor armonioasă. Aceasta a desfășurat colectarea de fonduri pe rețelele de socializare, reușind să implice activ [diaspora](#).

Proiectul a implicat achiziția și instalarea echipamentelor de joacă, precum și renovarea și amenajarea zonelor adiacente terenurilor de joacă, la cele două grădinițe din sat.

Amenajarea și dotarea terenurilor de joacă la grădinițele de copii din satul Sireți

Cu un buget total de **554,0 mii lei**, acest proiect a primit sprijin financiar de la băștinași **154,0 mii lei**, Primăria Sireți **100,0 mii lei**, Bugetul de Stat **250,0 mii lei** și Consiliul Raional **50,0 mii lei**.

Această inițiativă a reprezentat un exemplu excelent de colaborare între comunitatea locală și instituțiile publice, pentru a sprijini dezvoltarea copiilor.

2.3. Bugetul primăriei s. Sireți în anul 2022

Bugetul pentru anul 2022 a fost consultat cu cetățenii prin [audieri publice](#), care s-a configurat ca rezultat într-o colaborare eficientă, integrând contribuțiile active ale comunității și angajamentul consecvent al locuitorilor, în determinarea priorităților de dezvoltare locală.

Tabel 2. Bugetul primăriei Sireți pentru anul 2022, mii lei

Nr.	Denumirea	Aprobat	Precizat	Executat	Divieri executat suma	%
1	VENITURI	12779,2	29867,7	23689,9	-6177,8	79,3
	Inclusiv Venituri proprii	3133,0	3715,0	3627,6	-87,4	97,6
	Donații voluntare a cetățenilor	100,0	1835,0	702,5	-1132,5	38,3
	Granturi	0	3300,0	0	-3300,0	0
	Transferuri de la bugetul de stat	9546,4	21017,7	19359,8	-1657,9	92,1
2	CHELTUIELI	12779,4	35420,7	28685,4	-6735,3	81,0

Sursa: Decizia Consiliului Local s. Sireți nr 2/1 din 12 aprilie 2023 privind executarea bugetului pentru anul 2022

Analiza datelor din tabelul 2 relevă că veniturile precizate, care au atins 29 867,7 mii lei, au depășit semnificativ estimările inițiale, majorându-se mai mult de 2,3 ori față de bugetul aprobat. Ponderea donațiilor voluntare ale cetățenilor în planul precizat constituie 6,1 %, dar ponderea executării doar de 2,9%, respectiv, din suma 1835,0 mii lei de la contribuția cetățenilor, doar 702,5 mii lei au fost executate pentru proiectele de infrastructură, ceea ce constituie 38,3 % din prevederi.

Cheltuielile precizate au atins suma de 35420,7 mii lei, majorându-se cu 22641,3 mii lei, ceea ce constituie mai mult de 2,7 ori față de planul aprobat. Cheltuielile executate în anul 2022 constituie suma de 28685,4

mii lei sau 81% din planul precizat. Constatăm că nu au fost executată suma de 6735,3 mii lei față de planul precizat. Datele respective demonstrează insuficiența executării, precum și calitatea planificării bugetului satului Sireți.

2.4. Proiectele de dezvoltare ale satului Sireți cu participarea cetățenilor și a părților interesate în anul 2022

În anul 2022, autoritățile au alocat un buget semnificativ de 1444,0 mii lei din bugetul local pentru dezvoltarea infrastructurii. Locuitorii satului s-au implicat și în anul 2022 în proiectele de îmbunătățire a vieții în localitate, contribuind cu suma de 166,2 mii lei, iar practica de colectare a fondurilor a continuat fără un cadru reglementat. Alocările de la instituțiile de stat în valoare de 2164,6 mii lei, au reprezentat o resursă esențială, pentru dezvoltarea proiectelor comunitare și au contribuit la consolidarea parteneriatului dintre autoritățile locale, instituțiile de stat și cetățeni.

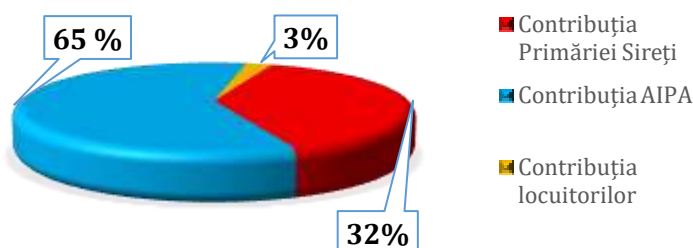
Proiectele realizate în anul 2022:

Repararea străzii Alexandru cel Bun din satul Sireți a reprezentat un proiect esențial pentru îmbunătățirea infrastructurii locale. Apelul la consultări, adunări de cartier cu locuitorii și colectarea de fonduri pentru repararea drumului, au fost anunțate pe pagina de Facebook a satului.

Proiectul a constat în betonarea și reabilitarea a 0,9 km din această arteră și a fost implementat în perioada 26 august 2022 - 31 decembrie 2022. Acest proiect a fost realizat cu sprijinul Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA), care a contribuit cu o subvenție în valoare de **2000,1 mii lei**.

De asemenea, Primăria Sireți a alocat **1000,4 mii lei** pentru a susține această inițiativă de îmbunătățire a infrastructurii locale. Cu un spirit comunitar deosebit, locuitorii au donat un total de **90,2 mii lei** pentru a contribui la realizarea acestui proiect. Inițiativa reprezintă un exemplu elocvent al modului în care autoritățile locale au catalizat resursele guvernamentale și comunitare, pentru dezvoltarea infrastructurii, îmbunătățind astfel, calitatea vieții locuitorilor.

Repararea străzii Alexandru cel Bun din satul Sireți

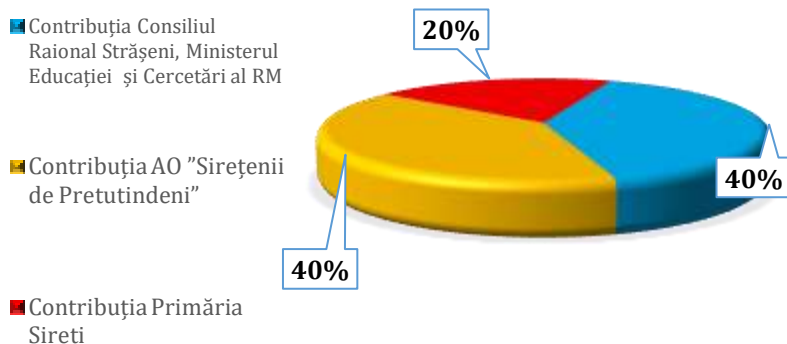

Programul de consolidare a capacităților, dezvoltării și împuternicirii tinerilor din localitate.

Programul a fost aprobat în conformitate cu Decizia nr.10/6 din 10 decembrie 2021 a Primăriei Sireți.

Anunțul despre colectare de fonduri pentru Centrul de tineret din localitate, a fost lansat public la data de 09.07.2022, pentru a suplini bugetul proiectului cu ajutorul diasporei localității.

Programul de consolidare a capacităților, dezvoltării și împuternicirii tinerilor din localitate

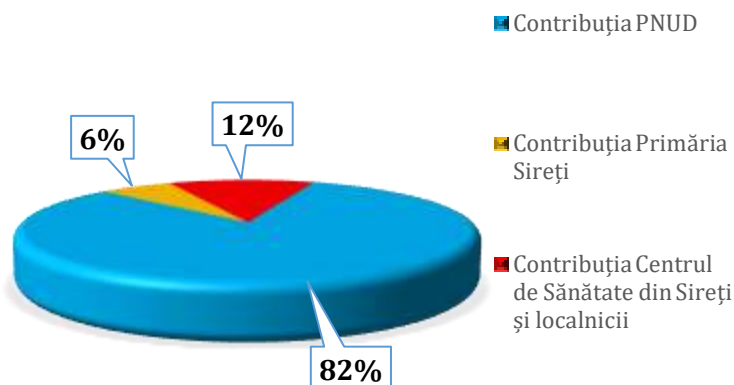
Programul a fost inițiat în anul 2022, cu scopul de a instrui tinerii în scrierea de proiecte și a continuat în anul 2023 cu dotarea Centrului de Tineret cu echipament de birou, camere video și computere.

Bugetul inițiativei în anul 2022 a constituit **50,2 mii lei**, la care a contribuit Consiliul Raional Strășeni, Ministerul Educației Cercetării al RM **20,0 mii lei**, AO „Siretenii de Pretutindeni”, **20,2 mii lei** și APL Sireți **10,0 mii lei**.

Proiectul de modernizare și dezvoltare a serviciilor medicale a avut un impact semnificativ asupra infrastructurii de sănătate în localitate, concentrându-se pe renovarea a două camere din incinta Instituției medico-sanitare și dotarea unui mini laborator la Instituția Publică Medico-Sanitară „Centrul de Sănătate Sireți”.

Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) Moldova a furnizat un sprijin semnificativ, o alocație de **472,5 mii lei**, demonstrând angajamentul pentru îmbunătățirea infrastructurii medicale în zonă. De asemenea, Primăria Sireți a contribuit cu **35,0 mii lei**, iar Centrul de Sănătate din Sireți și băștinașii au oferit o contribuție combinată de **70,0 mii lei**. Dezvoltarea serviciilor medicale și asigurarea locuitorii cu facilități minime de investigație în localitate are un impact major asupra populației, din moment ce oamenii nu mai trebuie să se deplaseze în alte localități pentru a face investigații de bază.

Proiectul de modernizare și dezvoltare a serviciilor medicale

3. Proiecte de dezvoltare a satului Sireți cu participarea cetățenilor și a părților interesate în anul 2023

3.1. Bugetul satului Sireți pentru 6 luni ale anului 2023

Bugetul APL Sireți pentru anul 2023 a fost supus **audierilor publice** pentru integrarea propunerilor cetățenilor. Acesta a constituit 57062,7 mii lei la capitolul „Venituri” (precizat) și 57493,8 mii lei la capitolul „Cheltuieli” (precizat).

Tabel 3. Bugetul Primăriei Sireți pentru anul 2023, executat 6 luni, mii lei

Nr	Denumirea	Aprobat	Precizat	Scontat	Executat 6 luni	%
1	VENITURI	16054,2	57062,7	62930,6	31465,3	55,1
	Inclusiv Venituri proprii	3941,4	4331,0	5187,2	2593,6	59,9
	Donații voluntare a cetățenilor	300,0	2310,4	1155,0	528,9	22,9
	Granturi	-	38108,5	38108,5	22047,4	57,9
	Transferuri de la bugetul de stat	11812,8	12312,8	12312,8	6295,3	51,1
2	CHELTUIELI	16054,2	57493,8	48869,7	12380,0	21,5

Sursa: Direcția Finanțe Primăria s. Sireți

Datele Tabelului 3 demonstrează că bugetul precizat a fost majorat considerabil, dintre care s-au majorat 2 poziții:

- Granturi 38108,5 mii lei
- Donații voluntare ale cetățenilor - 2010,4 mii lei

Astfel, planul precizat față de aprobat total s-a majorat cu 41008,5 mii lei sau mai mult de 3,5 ori față de bugetul aprobat.

Analizând aceste cifre, menționăm că volumul veniturilor au fost precizate la 57062,7 mii lei. În același timp, executarea pentru 6 luni 2023 în partea de venituri a constituit 31465,3 mii lei sau 55,1 % din bugetul precizat. La venituri, ponderea donațiilor voluntare a cetățenilor la planul precizat a constituit 4,1%, însă executarea pentru perioada de 6 luni a fost doar 1,7% din suma preconizată.

Referitor la executarea cheltuielilor, menționăm că volumul pentru perioada de 6 luni ale anului curent a constituit 12380,0 sau 21,5% față de planul precizat. În acest context, echipa a calculat bugetul scontat pentru anul 2023, ținând cont de datele executării bugetare pentru 6 luni, ajungând la următoarea concluzie: volumul mijloacelor pentru granturi și transferurile cu destinație specială de la bugetul de stat s-au păstrat la nivelul planului precizat, însă pe partea de cheltuieli au fost luate în considerare ponderea executării pentru anii 2021 și 2022. Prin urmare, există riscul neexecutării de cca 9,0 mil lei.

În concluzie, menționăm că bugetul scontat pe partea de venituri va fi executat integral, însă în ceea ce privește cheltuielile – există riscul neexecutării integrale, sau executării la nivel de 85%. În acest sens, recomandăm întreprinderea acțiunilor de realizare a bugetului în vederea atingerii indicatorilor care au impact pozitiv pentru bunăstarea locuitorilor satului, precum și pentru dezvoltarea comunității în general.

3.2. Proiectele de dezvoltare a satului Sireți cu participarea cetățenilor și a părților interesate în anul 2023

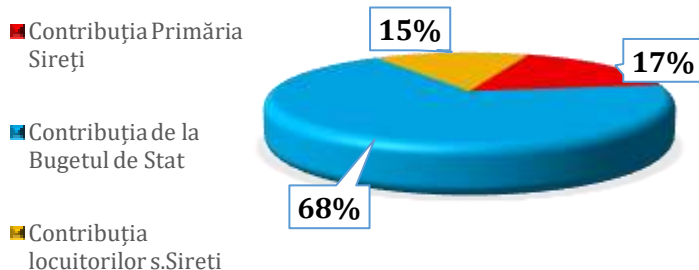
Deși cetățenii s-au implicat activ în îmbunătățirea condițiilor de trai în satul Sireți de-a lungul anilor, participarea cetățenească a fost reglementată la nivel local pe data de 01 noiembrie 2022, prin aprobarea Regulamentului cu privire la Bugetarea Participativă, de către Consiliul Local Sireți, conform Deciziei Consiliului Local Sireți nr.9/4 din 01.11.2022. Acest document stipulează criteriile și procedurile pentru selectarea proiectelor propuse de comunitatea locală, asigurând transparența și echitatea în procesul de evaluare. De asemenea, acesta include mecanisme pentru consultarea continuă a locuitorilor în cadrul procesului de bugetare participativă, asigurându-se că deciziile reflectă cu fidelitate nevoile și prioritățile comunității. Cu toate acestea, am constatat că, în anul 2023, regulamentul nu a fost implementat conform metodologiei, dar a fost continuată practica anterioară de colaborare între APL, cetățeni, organizații internaționale, fiind implementate 3 proiecte de dezvoltare a infrastructurii satului Sireți.

Acest fapt este argumentat de decidenți prin faptul că, bugetul pentru anul 2023 a inclus mai multe proiecte prioritare aflate în derulare, care necesitau cofinanțare din bugetul APL, făcând imposibilă alocarea unei linii de buget dedicate inițiativelor cetățenești. Drept dovadă servește Decizia nr.1 /4, din 19.01.2023 cu privire la rectificarea bugetului, care stipulează contribuțiile la proiectele investiționale, pentru amenajarea teritoriului și servicii de suport.

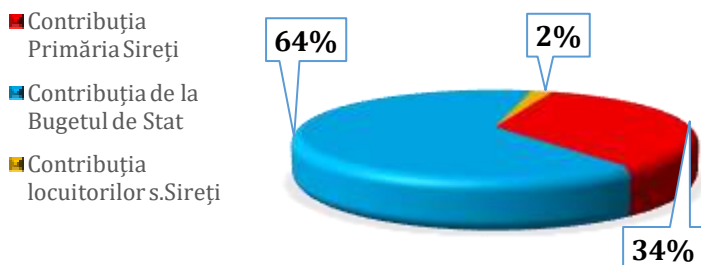
Proiectul „Amenajarea unui teren de agrement și joacă pe strada Prieteniei” vizează transformarea unui teren într-un spațiu atractiv și funcțional, destinat agrementului și activităților recreative pentru locuitorii din

zonă. Bugetul total al proiectului este de **171,3 mii lei**, iar finanțarea provine din mai multe surse. Contribuția de la bugetul de stat în valoare de **117,2 mii lei** indică un angajament semnificativ din partea autorităților centrale, pentru implementarea acestui proiect. Contribuția APL în valoare de **29,2 mii lei** reprezintă implicarea directă a autorităților locale în proiect. De asemenea, implicarea cetățenilor prin contribuția de **25,0 mii lei** subliniază angajamentul și implicarea activă a comunității în dezvoltarea proiectului.

Amenajarea unui teren de agrement și joacă pe strada Prieteniei

Dotarea postului de pompieri voluntari

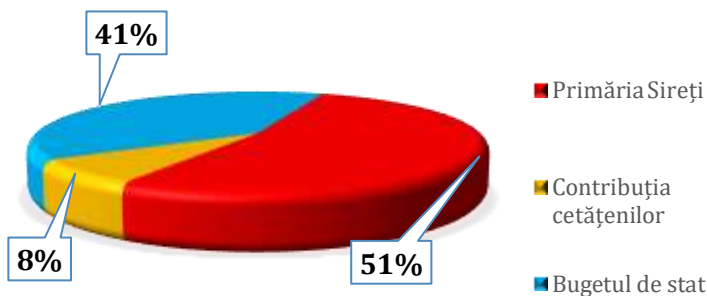

Proiectul „Dotarea postului de pompieri voluntari din Sireți din cadrul GAL Bazinul Lacului Ghidighici” reprezintă o inițiativă utilă pentru sirețeni, având drept scop îmbunătățirea capacității și eficienței serviciilor de intervenție în situații de urgență în zona respectivă. Proiectul beneficiază de sprijin financiar din diverse surse, reflectând implicarea și colaborarea între diferite niveluri de guvernare și comunitatea locală. Cu o sumă de **160,0 mii lei**, contribuția de la bugetul de stat, reprezintă un angajament semnificativ din

partea autorităților centrale, pentru îmbunătățirea capacității de intervenție a pompierilor voluntari din Sireți. Această finanțare acoperă aspecte precum achiziționarea de echipamente moderne, instruirea personalului și întreținerea corespunzătoare a infrastructurii, consolidând astfel capacitatea de răspuns în situații de urgență. Cu o contribuție de **86,3 mii lei**, Primăria Sireți a adus un sprijin direct proiectului, asigurându-se că nevoile specifice comunității sunt luate în considerare, în procesul de dotare și dezvoltare a postului de pompieri voluntari. Implicarea cetățenilor prin contribuția de **5,0 mii lei** subliniază sprijinul și recunoașterea importanței unui post de pompieri bine echipat în cadrul comunității.

Proiectul „Amenajarea terenului de joacă în sectorul „La Mori”, zona de găzduire a majorității refugiaților” s-a axat pe crearea unui spațiu de joacă sigur și prietenos pentru copii și familiile refugiate, contribuind astfel la procesul de adaptare și integrare acestora în noua comunitate. Pentru realizarea acestui proiect, Primăria Sireți a contribuit cu **98,2 mii lei**, de la bugetul de stat a fost alocată suma de **79,0 mii lei**. Cetățenii s-au implicat contribuind cu suma de **15,0 mii lei**. Locuitorii și cetățenii din diasporă au fost **informați** despre finalizarea proiectului prin intermediul rețelelor de socializare.

Amenajarea terenului de joacă în sectorul „La Mori”

Analizând proiectele de dezvoltare a infrastructurii satului Sireți cu participarea cetățenilor și a părților interesate, putem afirma că pe parcursul anilor 2021-2023, în localitate au fost implementate un număr important de proiecte care contribuie la îmbunătățirea calității vieții oamenilor din comunitate.

De notat faptul că, pe lângă resursele financiare contabilizate la categoria „Venituri” în buget pentru anii 2021-2023, drept donații din partea cetățenilor au existat contribuții suplimentare ale localnicilor, care au fost achitate direct agenților economici pentru implementarea diferitor servicii. Această practică des întâlnită este indezirabilă, iar identificarea unor măsuri concrete și clare de implicare a cetățenilor prin asigurarea transparenței este necesară.

4. Premise de realizare a mecanismului de bugetare participativă în anii 2024-2026

Anticiparea cu precizie a resurselor financiare pentru exercițiul fiscal al anului 2024 și evaluarea alocărilor financiare destinate mecanismului de bugetare participativă pentru perioada 2025-2026, se dovedește a fi un demers extrem de dificil, în special în absența unei alocări bugetare distincte, orientate spre implementarea proiectelor cu participarea cetățenilor, conform Regulamentului privind bugetarea participativă.

Tabel 4. Proiectul bugetului Primăriei Sireți pentru anul 2024 și estimările pentru anii 2025-2026, mii lei

Nr.	Denumirea	2024	2025	2026
1	VENITURI	17162,6	17033,1	17416,4
2	CHELTUIELI	17162,6	17033,1	17416,4

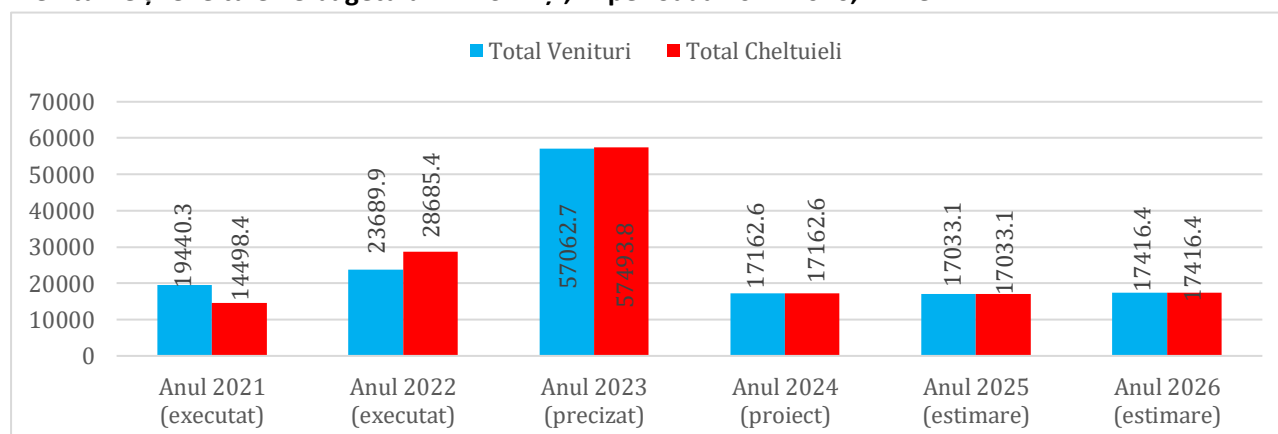
Sursa: Direcția Finanțe Primăria s. Sireți

Proiectul bugetului pentru anul 2024 (publicat pe [pagina web](#)) și estimările pentru anii 2025 – 2026, reprezintă o sumă generală, atât în partea de venituri, cât și de cheltuieli. Din datele Tabelul 4 constatăm că volumul veniturilor și cheltuielilor pentru anul 2025 se va micșora cu 129,5 mii lei față de proiectul anului 2024, iar pentru anul 2026 acestea vor fi majorate cu 383,3 mii lei față de anul 2025.

Se constată că suma veniturilor totale pentru proiectul anului 2024 față de bugetul aprobat al anului 2023, s-a majorat cu 6,9% sau 1108,4 mii lei, însă față de bugetul precizat al anului 2023 – se atestă o scădere cu 70%. Ce ține de partea de cheltuieli totale, situația este analogică. La fel, suma alocațiilor în partea de cheltuieli se va majora cu cca 19% față de anul 2021. În contextul situației respective, nu putem face o analiză mai profundă din moment ce nu dispunem de alte date necesare (au fost recepționate doar date generale privind perioada vizată).

Atestăm lipsa planificării proiectelor de dezvoltare cu resurse financiare din granturi sau donații, precum și alocări pentru bugetarea participativă pentru anii 2024-2026. Pe de o parte, este explicabilă dificultatea de a prognoza atragerea de granturi sau investiții, care depind de factori externi, dar în același timp, denotă o lacună în planificarea strategică pe termen mediu și lung, pentru dezvoltarea infrastructurii și serviciilor localității.

Veniturile și Cheltuielile bugetului APL SIREȚI, în perioada 2021-2026, mii lei

Sursa: Direcția Finanțe Primăria s. Sireți și calculele autorului

5. Concluzii și recomandări

Raportul „**Monitorizarea proiectelor de dezvoltare a satului Sireți cu participarea cetățenilor și a altora părți interesate**” a evaluat implementarea proiectelor de dezvoltare a infrastructurii în perioada 2021-2023, cu accent pe mecanismul de implicare a cetățenilor în rezolvarea problemelor comunitare. Scopul principal a fost să ofere o analiză a modului în care a fost format bugetul pentru proiectele planificate, cum au fost identificate părțile interesate, cum au fost alocate și colectate resursele bugetare din diverse surse și utilizate, cu accent pe eficiența colaborării dintre autoritățile locale, cetățeni și donatori.

Concluziile raportului subliniază capacitatea autorităților de a impulsiona dezvoltarea localității prin proiecte, de a atrage investiții, de a dezvolta relații cu parteneri externi și de a implica actorii comunitari în procesul de dezvoltare socio-economică locală. Raportul exemplifică câteva proiecte de dezvoltare cu implicarea cetățenilor, care au adus perspective esențiale pentru adaptarea soluțiilor la nevoile reale ale comunității și asigurarea sustenabilității proiectelor comunitare.

Pe parcursul perioadei analizate, observăm o discrepanță între bugetul planificat și executat. Acest fapt poate fi explicat prin necesitățile apărute în urma identificării priorităților urgente în localitate, a factorilor externi și a crizelor în sănătate și domeniul energetic.

Este important de menționat că sinergia dintre actorii comunitari și creșterea capacităților Primăriei, prin suplینirea funcțiilor publice de a atrage investiții, a sporit numărul proiectelor implementate. Analiza datelor relevă o dinamică complexă în implementarea proiectelor de dezvoltare a satului Sireți în anii 2019 – 2023, fiind atrase circa 40,0 mil lei în infrastructura și serviciile satului.

Pe parcursul anilor 2021-2022 au crescut contribuțiile Primăriei și de la alte instituții de stat, din proiecte și granturi, reflectând capacitatea autorităților de a pleda și atrage resurse pentru dezvoltarea infrastructurii satului Sireți. Datele pentru primele șase luni ale anului 2023 nu sunt concludente, la momentul realizării Raportului, pentru a confirma aceeași tendință de creștere a contribuțiilor.

Cu toate acestea, Raportul evidențiază anumite deficiențe în procesul de implementare a proiectelor, în special, lacune în transparența și organizarea consultărilor publice și colectarea de fonduri de la locuitori.

La moment, atestăm lipsa unui angajament clar cu privire la implementarea Regulamentului privind bugetarea participativă și lipsa unui cadru organizat și transparent pentru selectarea proiectelor cu potențial de implementare. Mai mult, lipsa anunțurilor de inițiere a concursului de proiecte, afectează acuratețea prognozei bugetare și implementarea mecanismului de bugetare participativă în anii 2024-2026. Acest fapt pune în dificultate identificarea alocărilor bugetare, pentru participarea cetățenilor la bugetul de infrastructură a localității, compromițând astfel transparența și eficacitatea procesului.

Cu toate că Primăria Sireți a aprobat Regulamentul de Bugetare Participativă în noiembrie 2022, în anul 2023 nu a fost implementat în corespundere cu metodologia bugetării participative și nu a fost inclusă o linie de buget distinctă pentru proiectele destinate inițiativelor cetățenilor. Se evidențiază necesitatea de a ajusta cadrul procedural și respectarea metodologiei, pentru implementarea autentică a bugetării participative, care va stabili reguli clare de participare a tuturor părților interesate în procesul bugetar al localității.

Recomandări:

Recomandările izvorâte din analiza bugetului și implementării proiectelor în perioada 2021-2023 (scontat), au la bază principiul fundamental al guvernantei participative și au potențialul de a consolida cooperarea între administrație și comunitate, contribuind la dezvoltarea durabilă a calității vieții în satul Sireți.

Recomandările elaborate au drept scop îmbunătățirea modului de gestionare a proiectelor de dezvoltare a infrastructurii în satul Sireți, prin revizuirea și îmbunătățirea proceselor existente, accentuând necesitatea organizării consultărilor publice, implementării unui cadru juridic pentru contribuții financiare și, în special, punerea în aplicare autentică a mecanismului de bugetare participativă, conform regulamentului aprobat.

În acest context, se recomandă **asigurarea transparenței și informării largi a locuitorilor**, pentru creșterea angajamentului cetățenilor în procesul de guvernare locală, și anume:

- Publicarea consecventă și detaliată a informațiilor pe pagina web a Primăriei Sireți și pe pagina de Facebook privind consultările publice pentru toate proiectele inițiate, inclusiv datele și locurile desfășurării;
- Organizarea periodică a campaniilor de informare pentru a comunica proiectele propuse, impactul lor asupra comunității și importanța participării cetățenilor;
- Distribuirea de pliante informative în diverse zone ale localității pentru a asigura accesul la informații pentru toți cetățenii;
- Utilizarea mijloacelor de comunicare, inclusiv afișe și evenimente publice, pentru a asigura o acoperire cât mai largă în rândul populației;
- Este imperativ necesar să fie asigurat accesul la informație cu privire la bugetul local pe pagina web, dar și pe canalele informale, dacă acestea contribuie la informarea rapidă și pe scară largă a cetățenilor, într-o manieră explicativă a cifrelor, cu detalieri per proiecte și categorii de buget;
- Elaborarea și publicarea rapoartelor narrative pe pagina web a Primăriei, care să includă informații privind realizarea proiectelor cu participarea cetățenilor, contribuțiile, donațiile și investițiile atrase;
- Reconfigurarea paginii web a satului pentru a asigura vizibilitatea anunțurilor cu privire la consultările publice. La moment pagina web afișează distorsionat unele anunțuri. Asigurarea publicării organizate a anunțurilor și deciziilor pentru facilitarea accesului și identificarea informației la rubricile dedicate.

Un aspect important necesar de reglementat este evidența corectă a contribuțiilor financiare de la cetățeni, atunci când nu se aplică mecanismul de bugetare participativă. **Crearea unui cadru juridic și implementarea unui sistem organizat de colectare a donațiilor**, va facilita organizarea transferului direct pe contul Primăriei Sireți, precum și asigurarea transferului eficient al fondurilor de către Primărie, către entitățile și agenții economici implicați în implementarea proiectelor.

Drept recomandare principală și fundament pentru evoluția gestionării bugetului, se propune **aplicarea metodologiei procesului de bugetare participativă**⁴, care reglementează toate etapele esențiale de parcurs pentru asigurarea unui cadru organizat, transparent, predictibil și eficient de implementare a proiectelor de dezvoltare comunitară:

---

⁴ Regulament cadru de implementare a Bugetării Participative. Disponibil online: [Microsoft Word - Regulament-BP IEA Final.docx \(bugetulmeu.md\)](#)

1. Implementarea mecanismului de bugetare participativă conform Regulamentului APL Sireți, aprobat prin Decizia Consiliului Local Sireți nr.9/4 din 01.11.2022:

Este importantă stabilirea unei linii de buget distincte, clar specificată în bugetul general al Primăriei Sireți, dedicată programului de bugetare participativă. Astfel, cetățenii vor cunoaște clar contribuția APL pentru bugetarea participativă și vor fi motivați să aplice inițiative pentru proiectele de dezvoltare, fiind informați cu privire la contribuția minimă necesară. Trebuie să menționăm că deși Regulamentul privind implementarea programului de bugetare participativă este deja aprobat de Consiliul Local Sireți, acesta necesită modificări pentru a stabili clar sumele alocate per proiect și domeniile de implementare. Acest Regulament va juca un rol activ în audierile publice și în argumentarea necesității alocării de fonduri pentru bugetarea participativă.

2. Crearea Coaliției Locale pentru Participare Bugetară în satul Sireți:

Coaliția este propusă să fie formată din reprezentanți ai diverselor sectoare - asociativ, privat, cetățeni, instituții locale, etc. Această diversitate va asigura o reprezentare echitabilă a intereselor comunității în procesul de bugetare participativă.

3. Semnarea Memorandumului Bilateral de Cooperare:

Memorandumul reflectă voința și sprijinul reciproc dintre Coaliția Locală și Primăria Sireți pentru a intensifica participarea cetățenilor și a societății civile în procesul bugetar. Această inițiativă urmărește să informeze comprehensiv și la timp cetățenii, cu privire la alocarea și utilizarea banilor publici, creând astfel condiții pentru implicarea lor activă în procesul bugetar local.

4. Organizarea Campaniei de informare pentru apelul de proiecte:

Recomandăm implicarea Coaliției Locale pentru asumarea angajamentului de organizare a unei campanii exhaustive de informare și sensibilizare a populației. Aceasta va include difuzarea informațiilor în comunitate, organizarea ședințelor în mahalale și promovarea apelului de proiecte, subliniind importanța implicării cetățenilor în acest mecanism de responsabilitate socială.

5. Elaborarea și consultarea propunerilor de proiecte:

Publicul va fi informat cu privire la perioada de elaborare și consultare a propunerilor de proiecte. Coaliția Locală va promova incluziunea, asigurându-se că formularul de aplicare include aspecte privind protecția mediului, promovarea drepturilor celor vulnerabili și participarea grupurilor subreprezentate

6. Instituirea unei Comisii referitoare la organizarea concursului de proiecte în cadrul programului de bugetare participativă:

Comisia instituită, formată din reprezentanți ai autorităților locale, societății civile și Consiliului Local, va verifica eligibilitatea tehnică și juridică a propunerilor. Se vor organiza interviuri la nevoie, iar cetățenii vor avea posibilitatea de a depune contestații și solicitări de clarificare.

7. Înregistrarea pe Platforma de vot a proiectelor de Bugetare Participativă

Prin intermediul platformei de bugetare participativă, cetățenii vor vota proiectele preferate. Se va promova activitatea pe portal, iar rezultatele vor fi publicate, evidențiind proiectele câștigătoare.

8. Semnarea Acordurilor de Implementare:

Primăria și Coaliția Locală vor semna acorduri de implementare cu grupurile de inițiativă selectate, stabilind astfel responsabilitățile și termenii colaborării.

9. Implementarea Proiectelor:

Coaliția Locală și Primăria vor monitoriza îndeaproape implementarea proiectelor conform regulamentului, asigurându-se că obiectivele sunt atinse în termenul stabilit.

Prin aceste măsuri poate fi creat un cadru propice pentru implicarea activă a cetățenilor în luarea deciziilor locale, promovând o guvernanță deschisă și participativă. Bugetarea participativă nu doar încurajează responsabilitatea socială, ci și consolidează legăturile dintre comunitate și autorități, contribuind la dezvoltarea durabilă a localității. Această abordare nu doar îmbunătățește calitatea vieții locuitorilor, dar și consolidează fundamentul pentru integrarea în Uniunea Europeană, prin promovarea valorilor democratice și participative.

Surse

1. Strategia de Dezvoltare Comunitară a satului Sireți pentru anii 2021-2026
2. Decizia Nr. 10/2 din 25 decembrie 2020 cu privire la aprobarea bugetului Primăriei s.Sireți pe anul
3. Decizia Nr. 2/3 din 29 martie 2022 cu privire la executarea Bugetului Local pentru anul
4. Decizia Nr. 10/6 din 10 decembrie 2021 cu privire la aprobarea bugetului Primăriei s.Sireți pe anul 2022
5. Decizia Nr. 2/1 din 12 aprilie 2023 cu privire la executarea Bugetului Local pentru anul 2022
6. Decizia Nr. 10/6 din 30 decembrie 2022 cu privire la aprobarea bugetului Primăriei s.Sireți pe anul 2023
7. Decizia Nr. 9/4 din 01 noiembrie 2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind bugetarea participativă în satul Sireți pentru anul 2023
8. Decizia Nr. 1/ 4 din 19 ianuarie 2023 cu privire la rectificarea bugetului

Finanțat de
Uniunea Europeană

